

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4 курс 7 семестр
2022-2023 навчального року
Для студентів економічного
факультету

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу <http://rasp.kart.edu.ua/>

КОМАНДА ВИКЛАДАЧІВ

Провідний викладач: Гармаш Богдан Костянтинович (доцент кафедри)

Контакти: 38 (057) 730-10-56, e-mail: garmash@kart.edu.ua

Години прийому та консультацій: 13.00-14.00 вівторок – четвер

Веб-сторінки курсу:

<https://do.kart.edu.ua/course/index.php?categoryid=342>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://zakon.rada.gov.ua/>,

<http://www.dsns.gov.ua/>, <http://dsp.gov.ua/>, <http://uazakon.com/>,

<http://www.nau.ua>.

Головним завданням дисципліни «Основи охорони праці» полягає в набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях

Вивчаючи цей курс, студенти отримають уявлення щодо виконання функцій, обов'язків, повноважень з питань охорони праці щодо забезпечення особистої та колективної безпеки

Курс має на меті сформувати та розвинути такі компетентності студентів:

1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування.

2. Загальні компетентності:

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

3. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці.

Здатність до аналізу й оцінювання потенційної небезпеки об'єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо Вас цікавлять проблеми безпеки в різних сферах діяльності людини, методи ідентифікації та захисту від небезпек та шкідливостей, розроблення та впровадження сучасних інженерних рішень в галузі захисту людини від впливу небезпечних та шкідливих факторів, ефективно здійснювати професійну діяльність шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах,

якщо Ви бажаєте відповідати сучасним європейським вимогам, які висуваються до фахівців, отримати у майбутньому цікаву та високооплачувану роботу в Україні та за кордоном, тоді Вам потрібен саме цей курс!

Від здобувачів очікується: базове розуміння фізики, математики, природничих наук

Огляд курсу

Курс вивчається на протязі одного семестру і забезпечує формування у студентів необхідного рівня знань та умінь з питань із правових, організаційно-технічних, соціально-економічних та психологічних питань у галузі охорони праці, формування активної позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності.

Курс складається з лекції та лабораторного заняття один раз на два тижні. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Лабораторні заняття курсу передбачають розробку інженерних рішень щодо захисту людини від дії небезпечних та шкідливих факторів на виробництві, використовуючи діючу в Україні нормативну базу; забезпечення необхідного рівня оволодіння навчальним матеріалом, формування умінь і навичок для прийняття обґрунтованих рішень щодо захисту виробничого персоналу від небезпечних і шкідливих виробничих чинників; опрацювання методів і засобів оцінки безпеки виробничого середовища. Виконання завдань супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» (<http://do.kart.edu.ua/course/index.php?categoryid=76>) поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка має бути завершена до початку наступного заняття. Під час обговорення ми запропонуємо вам критично поміркувати та проаналізувати відомі технічні рішення систем безпеки, що використовуються в Україні та європейських країнах. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, Вашу думку з наведених нижче питань!

Ось деякі з них:

- 1 Гарантії прав громадян на охорону праці.
- 2 Охорона праці жінок, неповнолітніх та інвалідів.
- 3 Що таке колективний договір, його мета і на кого він поширюється?
- 4 Державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві та від профзахворювань.
- 5 Що являє собою система управління охороною праці?

- 6 Що таке служба охорони праці, у якому вигляді і коли вона створюється?
- 7 Надання першої долікарської допомоги. Види уражень організму.
8. Проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в організації

Теми курсу

Список тем лекцій та практичних занять наведений нижче.

Пильнуйте за змінами у розкладі – <http://rasp.kart.edu.ua/>

Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема лабораторних занять
2	Вступ. Структура курсу. Законодавчі і нормативні акти з охорони праці. Організація роботи з охорони праці. Державний нагляд за охороною праці.	2	ЛР-1 Дослідження факторів мікроклімату на робочому місці.
2	Організація охорони праці на підприємстві. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	2	ЛР-2 Дослідження запиленості виробничих приміщень.
2	Виробнича санітарія і гігієна праці.	2	ЛР-3 Дослідження загазованості виробничих приміщень.
4	Електромагнітні поля та випромінювання. Освітлення виробничих приміщень.	2	ЛР-4 Дослідження природного освітлення.
2	Шум, ультразвук та інфразвук. Вібрація.	2	ЛР-5 Дослідження штучного освітлення.
2	Забезпечення електробезпеки на виробництві. Безпечне виконання основних робіт.	2	ЛР-6 Дослідження виробничого шуму.
1	Основи пожежної безпеки	2	ЛР-7 Дослідження захисного заземлення.

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Індивідуальні завдання.

Змістом дисципліни «Основи охорони праці» не передбачено виконання індивідуального завдання.

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання безпечного існування людини в різних сферах діяльності. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власної залученості.

Максимальна сума становить 12 балів.

Принцип формування оцінки за модуль показано у таблиці, де наведена максимальна кількість балів, яку може набрати студент за різними видами навчального навантаження.

Максимальна кількість балів за модуль		
Поточний контроль	Модульний контроль (Тести)	Сума балів за модуль
До 60	До 40	До 100
Поточний контроль складається:		
Відвідування занять (лекцій та лабораторних) Активність на заняттях		12
Здача в строк бланків з лабораторних робіт		18
Здача в строк та захист лабораторних робіт		30
Підсумок		до 60

Залік:

Студент отримує залік за результатами 1-го та 2-го модульного контролю шляхом накопичення балів. Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає бал за залік. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача.

Модульний контроль – комп’ютерне тестування наприкінці модуля, яке містить завдання по всьому вивченому за модуль матеріалу. **Максимальна сума становить 40 балів.**

До перелічених складових модульної оцінки можуть нараховуватися **додаткові бали** за участь студента у науковій роботі, підготовці публікацій, робіт на конкурси, участь в олімпіадах тощо.

Кількість додаткових балів визначається на розсуд викладача, але у сумі не більш 60 балів за поточний контроль разом з переліченими складовими модульної оцінки.

Отримана таким чином сума балів поточного контролю доводиться до відома студентів перед проведенням модульного контролю. Відповідна оцінка поточного контролю проставляється у заліково-екзаменаційну відомість.

Організація виставлення залікової оцінки та умови її покращення наведені у Положенні про контроль та оцінювання якості знань студентів (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>)

Команда викладачів:

Гармаш Богдан Костянтинович (<https://kart.edu.ua/staff/garmash-bogdan-kostjantinovich>) – доцент кафедри охорони праці та навколишнього середовища УкрДУЗТ. У 2000 році закінчив Харківський державний політехнічний університет за спеціальністю «Автоматизоване управління технологічними процесами та виробництвами». У 2002 р. закінчив Ліонський університет – 1 Ім. Клода Бернарда, Французька Республіка, та отримав диплом про вищу освіту за

спеціальністю «Екологічний менеджмент». Кандидат технічних наук з 2014 року. Дисертацію захистив у спеціалізованій вченій раді Д 64.050.03 при Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 05.17.01 – «Технологія неорганічних речовин». Коло наукових інтересів - технологія неорганічних речовин, цивільна безпека, охорона праці, екологія.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент набуває такі здатності:

- володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.

-аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за

посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України «Про охорону праці» зі змінами 5.04.2015 р.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 р. №1232 «Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві»
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» зі змінами 8.07.2010 р.
4. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» зі змінами 9.04.14р.
5. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. [Текст] // Харків: Форт. – 2017. – 108 с.
6. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків не виробничого характеру. [Текст] // Харків: Форт. – 2016. – 34 с.
7. Законодавство України про працю, Збірник нормативно-правових актів [Текст].- Х.: ТОВ «Одісей», 2003. – 696 с
8. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.1992р. а. №442 (зі змінами 5.10.2016 р.)
9. Чабан В.Й., Засанська С.В. Соціально-економічні основи охорони праці: Навчальний посібник (Електронний ресурс) – Рівне: НУВГП, 2012.- 224 с.
10. Мнухіна Н.О. Соціально-економічні основи охорони праці (Електронний ресурс) навч.-метод. посібник для студ. ЗДІА напряму 6.170202 «Охорона праці»/Н.О.Мнухіна; ЗДІА,2016. – 100 с.

Допоміжна

1. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник для ВНЗ. – К.: Каравела, 2004. – 408с.
2. Гармаш Б.К., Костиркін О.В., Білецька Є.С. Практикум до виконання завдань з дисципліни «Атестація робочих місць» для студентів освітньої програми «Безпека та охорона праці на залізничному транспорті». Харків:УкрДУЗТ, 2017. 22 с.
3. Гогіташвілі Г.Г., Лапін В.М. Основи охорони праці: Навч.
4. посібник. 2-е видання. – Львів: Новий світ-2000, 2005. – 232 с.
5. Ворожбіян, М. І. Актуальні питання охорони праці на залізничному транспорті [Текст] / М.І. Ворожбіян, Д.С. Козодой, О.А. Абакумов, Б.К. Гармаш. – Харків.: УкрДАЗТ, 2010. — 208 с.
6. Методика визначення соціально-економічної ефективності заходів щодо полегшення умов і охорони праці / С.П.Ткачук, Г.Г. Лисенко, К.Н. Ткачук, І.А. Лучко, А.О. Водяник. – К: Основа, 1999. – 80 с.